Szegedi Tudományegyetem
Nyelvtudományi Doktori Iskola
Angol Alkalmazott Nyelvészeti Doktori Program

Identitás negociáció a nyelvi jogokon keresztül: menekült és migráns gyermekek és fiatalok egy budapesti Misszióban*

Doktori értekezés - magyar nyelvű összefoglaló

Garzón Duarte Eliana

Témavezető:
Dr. Barát Erzsébet

Szeged
2021

Ez a disszertáció egy kvalitatív tanulmány, mely a nyelvek és kultúrák közötti lehetséges feszültségeket és konfliktusokat kutatja a magyar közoktatásba bekerülő menekült és migráns gyermekek esetében, továbbá arra is keresi a választ, hogy megoldási módokat találnak oldják fel ezeket az identitásnegociáció segítségével. Ez a tanulmány egy fő és négy alkérdést vizsgál. A fő kutatási téma a következő: *Hogyan képviselik a menekült és migráns gyermekek és fiatalok az identitásukat, ha egy potenciálisan ellentmondásos nyelvi vagy egyéb kulturális szükségletük támad mindennapi iskolai tevékenységük során?*

Ezen kérdések vizsgálatához a szociokulturális nyelvi megközelítést (Bucholtz és Hall, 2005) és az elbeszélő kérdezés (Connelly és Clandinin, 2006) módszereit használtam. Három csoport vett részt a kutatásban. Az első csoportot 22 migráns hátérrel rendelkező gyermek és fiatal alkotta. A másik kettőt pedig nyolc közoktatásban dolgozó tanár és intézményvezető, illetve a Misszió* 12 munkatársa alkotta. Az anyaggyűjtés egy interjú-sorozat elkészítésével valósult meg; a gyermekek és fiatalok esetében strukturáltalan, a tanárok és intézményvezetők esetében félig strukturált, a Misszió* munkatársaival pedig etnográfiai interjúk készültek. A három csoportból három adatsor alakult ki. A gyermekek és fiatalok elbeszéléseiből született adathalmazt narratív megközelítéssel, a másik két adatsort tematikus analízissel elemeztem. A tanulmány helyszíne egy budapesti civil szervezet, amit a Misszió* álnévvel védek.

A narratív analízis esetében, a szociokulturális nyelvi megközelítés öt alapelvét követve kutattam az identitás alkotóelemeit. Az adatokat – az elbeszélésekben fellelhető identitásnegociációs folyamatok szerint –a következő címek alatt kategorizáltam: (1) menekülés a háború elől és jövőkép, (2) megértési csatornák a magyar és az anyanyelv között, (3) lavírozás két kultúra közt, (4) nyelvi akadályok leküzdése az iskolában, és (5) motiváció, beilleszkedés és elismerés a magyar nyelven keresztül.

Az tanárokkal, intézményvezetőkkel és a Misszió* munkatársaival készített interjúk tematikus elemzéséhez, a három kategóriába soroltam a vizsgálati anyagot a következő címek alatt: (1) az oktatáspolitika számára láthatatlan menekült és migráns gyermekek, (2) az egynyelvű oktatási gyakorlat határok épít az osztályteremben, (3) Misszió*: a gyermek, a család és az iskola közötti közvetítés színtere.

Alkalmazott nyelvészeti kutatási szempontból, ez a tanulmány folytatja azt a vitát, hogy az elbeszélő elemzéssel hogyan lehet jobban megérteni az oktatáson keresztüli európai integrációs folyamatot, melynek célja, hogy egy ilyen multikulturális környezetben együttélési stratégiákat alakíthassunk ki és vezethessünk be. A nyelvi sokszínűséget és a társadalmi igazságosság közötti kérdéseket jövőbe mutató útnak tekinthetjük.